

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: En fremmed Fugl imellem Bjergene

Citation: Drachmann, Holger: "En fremmed Fugl imellem Bjergene", i Drachmann, Holger: *Samlede poetiske Skrifter*, 1906-1909, s. 162. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann10tom-shoot-workid55460/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede poetiske Skrifter

dende Kraft til at skyde al anden Tanke fra sig. Og pludselig gæster jeg Vaticanet, jeg trænger ind i Antiken, i Michelangelo, i Marmor. Hvad ikke tyve Romerfarter fornaar at oplyse om, det stiger klart frem — det være kun som et Glimt — her ved Kärntnerflodens Bred, ved denne stakkels Piges vandkolde Lig. Og det er Døden, Døden, som gør, at jeg sidder her i Naturens ensomme Værksted, som sad jeg i en Kunstners Værksted, foran Ler, mejslet Marmor, Liv hugget ud i Sten. Havde denne unge Kvinde badet sig, og jeg var kommen uforvarende til Stedet, saa havde jeg — det haaber jeg om mig selv — trukket mig sky tilbage, ikke for Skønheden, men for Menneskets Værdighed i hende og i mig selv. Thi vi er ikke Grækere; om vi end undertiden kan lege med den Tanke, at det var skønt at være det.

Men nu; men nu ...

De slog Bro. De kom over til hende, løftede hende op — jeg syntes ikke varsomt nok — og bar hende i Land. Og da hendes Hoved sank, næsten som smerteligt, ned til den ene Side, og da den beundringsværdige Arm lang slapt ned, og da en af de stærke Knøse med et ærligt og velment, men næppe blidt Greb svøbte hendes vaade, sønderflængede Klædning om Bryst og Lændler, medens et og andet, maaske nødvendigt, men ikke lavmælt Kommandord lød — saa vendte jeg mig bort, og jeg sukkede: Almsøgtige! hvor Lidenskaberne lære Ofre med sig!

Men paa Græsset ved Siden af Karren sad Faderen, den gamle Kæmpe; og han rullede Rosenkransen mellem de tykke, sitrende Fingre, uden at turde se op; og han stønnede højt sin Kärntnerbøn: Herr! bitt' für uns! bitt' für uns!

Saa kom Doktoren og jeg over. Og han konstaterede Døden — indtrædt, som han mente, under selve Faldet. Og jeg haabede inderligt, at han maatte have Ret.

EN FREMMED FUGL IMELLEM BJÆRGENE

Det var tidligt paa Vaaren. Langt ned ad Fjældsiderne laa Sneen endnu; og ved Morgen og Aften trængte Taager op gennem Dalen fra den nære italienske Grænse. Rundt omkring stod de høje Fjældtoppe kronede med de Diademer, der er uforgængelige; men den lavere liggende Sne svandt synlig Dag for Dag, naar Solen rigtig for Alvor tog til at skinne. Det klukkede fra mangfoldige Bækkes skjulte Struber — og Urhanen klukkede for sin Høne oppe i Fjældskoven. Gamle Fa'r Gelbfuss stod hver Morgen udenfor Døren til sit anselige og ansete Værtshus; han havde sit Jægerøje og Jægerøre aabent;

han rykkede Kalotten til Rette paa det graa Hoved, nikkede og smilede: Nu kom Foraaret — og derefter kom Sommeren, den Tid, hvor Fa'r Gelbfuss skulde til at have nogle Indtægter af „liggende“ Gæster fra det støvede Wien og det glohede Triest!

Foreløbig var Tarvis sig selv og sig selv nok. Det var Vintersæsonen endnu. Rigtig nok var der ankommen en Familie — den danske Trækfuglefamilie, der hurtig syntes at have akklimatiseret sig og vundet Venner. Imidlertid: én Svale gør ingen Sommer — og derfor var det heldigt, at Fa'r Gelbfuss kunde stole paa sine „siddende“ Gæster.

De var trofaste nok. De „sad“ støtvæk det hele Aar rundt i og udenfor det berømmelige Værtshus. De vekslede ikke med Aarets vekslende Moder. De tog Sommergæsterne som et nødvendigt Onde, man nu en Gang underkastede sig — og hvoraf Byen for Resten kunde have sin kommunale Fordel. De drak deres øverøsterrigske og steieriske Landvine, deres Øl fra Graz og deres Øl fra Pilsen. En Gang om Ugen var der Pilsner-Kneipe. Det var en Fæst. Saa hvirvlede Tobaksrøgen tæt og hyggelig gennem den ikke overdrevent store Spisestue, til højre for den rummelige, hjortetaksprydede Forhalte, paa hvis venstre Side det hvælvede Køkken laa. Her brasede og kogte Husets Døtre; en lokkende Duft trængte tværs over Forhallen ind gennem den aabne Spisestuedør; og ofte saas i denne Døren enten Papa Gelbfuss selv eller en af hans flinke, allestedsnærværende Døtre. Det gik ganske patriarkalsk til. Man følte sig i bedste Forstand som „Gæster“ i dette Hus. Og til Husets Tone svarede Tonen blandt Selskabet i Spisestuen.

Her sad den lille sorgløse, evigglade Læge. Egnens uopslidelige Tenor, Formanden i Kärntner-Sangernes Kvartetter og Kor. Her sad Stedets robuste Notar og den veltemrede Sognepræst med sin romersk-katolske Ørnenæse, sine kloge Øjne og røde Kinder. Her samledes de yngre Officerer af Stedets Garnison, de raske Feldjægere. Her mødte usvigelig den hele Verdens Ven, en velhavende Fabrik-ejer, som aldrig nævnedes ved andet end ved sit Fornavn „Hans“, og som antagelig var mere kendt blandt Gømser og Urhøns end i sit Jernstøberi. Her kom kort sagt den lille Bjergbys Honoratiorens sammen. Embedsmænd, Officerer, Købmænd og andre — i Endrægtighed og Samdrægtighed. Man havde gjort mig den Ære at optage mig i Samlaget, og jeg erindrer ikke en Dag — ja ikke en Aften — hvor Hyggeligheden og Eiskværdigheden var bleven afbrudt ved nogen Dissonans: det skulde da være, at Papa Gelbfuss tabte nogle Kreuzer i Kortspil; thi saa blev han vred.

Kun en enkelt Aften mindes jeg en Skærmydsel mellem nogle Gæster. Med Ruelse maa jeg bekende, at jeg var blandt disse. Vi

sad fire Skandinaver sammen i Værtshusets åbne Loggia ved et lille Bord — det var midt i den hede Sommersæson — og vi skændtes ret artig om Literatur, Politik, sociale Spørgsmaal, Omgangstone, Dannelse o. s. v.

Mine Venner blandt de indfødte spillede ved den Lejlighed Øjnene op. Og da den lille Doktor syntes, at nu kunde det være nok, gav han sine tre Kvartetkammerater et Tegn: De sang paa deres Kärntnerdialekt:

Der Mensch hat an Geist,
Hat der Schullehrer g'sagt,
Und dass der Wein a' an hat,
Ha'n i seiber derfragt.

Und wann dö zwa raf'n,
Da hat's fast 'n Schein,
Als wann halt der Weingeist
That der stärkere sein.

Og beskæmmede saa' vi fire i tvende Lejre delte Skandinaver paa hinanden; og vi maatte indrømme, at her i det mindste ikke var Stedet til at udfægte vore hjemlig-provinsielle Stridigheder.

Nej; om Politik, Literatur, sociale Spørgsmaal og Omgangstone taalte man her paa en ganske anden Maade end hos os. Hvad Literaturen angik, da holdt enhver sig til de fællestyske Klassikere — og for Resten Nestroy og Kärntnersangere. Et socialt Spørgsmaal gaves ikke i Tarvis, til Trods for at den lille Doktor stadig, naar han var kommen til sin femte halve Liter, paastod om sig selv, at han i Grunden var Anarkist. Regler for Dannelse og Omgangstone diskuteredes aldrig paa Stedet. Og med Hensyn til Politiken — ja man var snart paa det rene med den; thi Embedsmanden, Officeren, den velhavende Bonde eller den lille Haandværker, alle sammen følte de sig som tyske Østerrigere, i Modsætning til de nærboende Slovenere og Italianere; de vidste med sig selv, som noget forud givet, at paa deres Sammenhold kom det an, naar de skulde tage det op imod Naboers og Genboers numeriske Overmagt. De vidste, at Kejseren boede i Wien, temmelig langt borte herfra, og at han havde Besvær med at holde sit sammensatte Riges separatistiske Tilbøjeligheder Stangen. De følte sig loyalt forpligtede til at yde ham deres Assistance i saa Henseende — men de snakkede ikke derom. Det var noget, som fulgte af sig selv, mente de. Og hvad Fremtiden angik: — saa længe det knager, holder det!

Kun Byens Borgmester var Politiker, det vil sige, han havde haft

Sæde i det wienske Deputeretkammer. Han var „liberal“, en rig Mand, maaske ikke en synderlig afholdt Mand. Som Bjergværksejer havde han Ord for at være haard mod sine Arbejdere. Eller muligvis kun Skumlere mente det. Muligvis at man derfor lod baade Politikerne og Politiken skotte sig selv.

Og saa var det som sagt tidligt paa Foraaret; og den højtidelige Pilsner-Aften var kommen. Jeg hørte Urhanen klukke oppe i Fjældskoven og Bækken klukke nede i Dalen, da jeg i Skumringen styrede min Gang i en Bue oven over Byen hen imod Papa Gelbfuss's Værts-hus. Bag et flint, graat Slør begyndte Stjærnerne at skinne; jeg løftede mine Øjne: Bjergkæmperne saa' ned paa mig, den lille Myre, som ilede af Stød dér langs en Afgrund, og som vilde have sig en fornejelig Aften i Selskab med andre Myrer. Ja, hvorfor ikke! Og med deres alvorlige, snekronede Hoveder syntes Kæmperne at nikke til mig. De tænkte maaske Verdenssagaens ansvarsfulde Tanker til Ende — saa kunde jo en ringe dødelig sagtens tage sig Fyraften. Thi *hvad* evnede han at udgrunde, som blot nogenlunde kunde komme i Højde med dem deroppe?

I dybe Drag indaandede jeg den rene Luft, som med sin styrkende Kulde formelig smagte af Bjergene, af Evighed og Uforgængelighed. Det var godt at pumpe sine Lunger ret fulde af denne Atmosfære, inden man ombyttede den med Papa Gelbfuss's.

Og nu forestillede jeg mig ret levende den hyggelige Tobaksdamp, saa tæt, at man kunde skære i den. Jeg saa' den hele Rundkreds af de kendte Ansigter, hvis friske Rødme Landvinen og det lette, skinnende Pilsnerøl forhøjede. Jeg kunde ganske bestemt forudsige, hvorledes Aftenen vilde gaa. Doktoren vilde springe op og tilraabe mig sit: *Grüss Dich Gott!* Og saa vilde han berette om sit sidste Sygebesøg oppe paa Bjerget; hvorledes han var blevet kaldet til en stakkels Djævel med en stor Børneflokk; hvorledes han (Lægen) havde medbragt Medicin, som han betalte af sin egen Lomme, hvorledes han havde uddelt Kreuzere til Børnene, og sluttelig var steget ned ad Bjerget, jodlende over Verdens Herlighed — paa hvis Skyggesider man kunde hjælpe med gratis Medicin, ved en Haandfuld Kobberpenge og frem for alt ved et Hjerter fuldt af godt Humør.

Og Notaren? Han vilde intet fortælle, thi det var ikke hans Vane; men medens han selv gjorde sit Svælg til et Sugeværk for det stadig fyldte Krus af det lette Øl, vilde hans Sidemand „Hans“, som heller ikke forsømte sit Svælg, med en diplomatisk umulig Hvisken berette, hvor bravt den tykke Notar havde opført sig i en Sag af sammensat Beskaffenhed — og „Hans's“ fugtigglade Øjne vilde løbe over af særlig, lokal Begejstring, af et svagt men godt Menneskes Glæde paa et andet godt Menneskes Vegne.

Og de unge, kække Feløjægerofficerer vilde give Krigs- og Indkvarteringshistorier til Bedste fra Herzegovina, medens den ældre, støtte, firskaarne Hauptmann med sit rolige Nik søgte at dæmpe deres Bravour — seende hen til mig og løftende sit Glas paa „vor kære fremmede Vens Vej og hans tapre Landsmænd“ — dem, han personlig havde lært at kende paa Valpladsen højt deroppe mod Nord!

Jeg var en fremmed her i disse Naturomgivelser, der nu paa andet Aar havde fyldt mig med harmoniske Toner; jeg var en velset Gæst blandt disse Mennesker, hvis daglige Omgang jeg skylder Erindringen om vederkvægende og forfriskende Indtryk — midt i vor Tids oprivende Hurlumhej.

Saa traadte jeg ind i Værtshuset.

Det slog mig straks, at Forhallen var saa mærkværdig ryddelig, og at jeg ikke hørte glade Stemmer inde fra Spisestuen, hvortil Døren imod Sædvane var lukket. Den skælsmske Frøken Kathi kom ud fra Køkkenet, og idet hun smilende, men noget hemmelighedsfuld, pegede over mod Spisestuen, sagde hun: „Jo — jeg tænker nok, at De kan gaa ind!“

„Hvad skal det sige?“ spurgte jeg forundret.

Ater smilede hun og vimsede saa ud i Køkkenet.

Jeg traadte ind i Spisestuen.

Røgen var der; men den lignede ikke sig selv i Aften. Kun nogle sparsomme Striber svævede forsagt hen over Hængelampens Blik-skærm under Loftet i Midten af Stuen. Og den kiggede med ligesom synlig Benauelse ned paa det Bord, der var rykket frem midt paa Gulvet. I en Lænestol ved Bordet sad Borgmesteren, som dæmpede sin sædvanlige daglige Rastløshed bag et Par mørke, diskrete Briller, og som gravede sig med en tanketung Nervøsitet i sit sorte buskede Haar. Lige overfor ham stod en Mand oprejst foran en anden Lænestol. Denne Mand var fed og bleg, velsoigneret, uden noget stærkt fremherskende Udtryk i et tilsyneladende lidenskabsløst Ansigt. Han havde Udseende af allerede at have talt længe uden at det kostede ham synlig Anstrengelse — og havde ligeledes Udseende af at ville tale længe endnu uden i det mindste selv at blive træt.

— — „Mine Herrer, jeg kommer dernæst til at omtale det Forretningsudvalg til Drøftelsen af det foreliggende Lovforslag, som, idet vi — jeg og mine Kolleger i Udvalget — foreløbig afventer Hs. Excellence Ministerens næste Udtalelse i Kammeret, maaske dog kan siges at være det Punkt, hvorpaa just mine ærede politiske Meringsfæller i denne Landkreds ville have deres Opmærksomhed fæstet. Altsaa!“

Her kneb den lille Læge mig i Benet og antydede pantomimisk,

at jeg skulde sætte mig ved hans Side i Kredsen af de andre Tilhørere.

Den fremmede Politiker fortsatte. Jeg dvælede ved hans Ansigt og fulgte dette bydende Foredrag ud og ind i dets beherskede, vel-snoede Vendinger, denne Sammenkæden af Sætninger, som ved en og anden stærkere eller svagere Betonning hvert Øjeblik syntes at maatte aabenbare just *det*, hvorefter Forsamlingen lyttede — og som hvert Øjeblik akkurat hoppede, gled eller smuttede bort fra alt generende dybere Tankefællesskab med Tilhørerne. Det bares mig efterhaanden for, at jeg havde hørt dette Foredrag paa alle gængse europæiske Sprog — og der dukkede op for mig en Forestilling om, hvilket gennemgaaende underligt Udtryk der findes i alle de ulykkeligste af alle ulykkelige Skabninger, Stenografernes Ansigtstræk.

Han vedblev at tale — i dette internationale Sprog, som efterhaanden har bredt sig over alle den civiliserede Verdens Presseorganer, hvoraf Millioner suger en stor Del af deres aandelige Behovs daglige Føde.

Der forløb en lille Time. Nu sad begge Borgmestrens store, fregnede Hænder oppe i den buskede Manke, og Hovedet med de mørke, skyggende Brillen bøjede sig over Bordet. Den fremmede Politiker stod stadig oprejst, fed, bleg, velsoigneret, talende uafbrudt, belyst af Hængelampens uforandret benauede Skær; kun Røgen var bleven tættere; man smøgede rundt omkring i en dyster Tavsheds Halvmærke, hvor de glødende Cigarers Funker undertiden syntes at antage et lidende, irritabelt Udtryk.

Jeg kastede smaa, stjaalne Sideblikke rundt omkring mig. Jeg kendte næsten ikke disse Ansigter igen. Eiskværdigheden og Godmodigheden er altid høflig. Men Høfligheden kan — især naar den er veldisciplineret, som Østerrigeren meget ofte er — antage et Træk af Forstenethed. Den eneste, jeg ikke turde se paa, var min Ven den lille Læge. Men han var nu ogsaa den mindst disciplinerede af hele det Selskab, der plejede at samles hos Fader Gelbfuss.

Sognepræsten var ikke til Stede.

Saa bøjede jeg mig dybt ned. Igennem et af de smaa Vinduer med den brede, tilgitrede Karm, uden Skodder eller Gardiner for, opdagede jeg et Syn — et Strykke af et maanebelyst Landskab, svømmende i fjern, duftig Dis, med de vældige Fjældkæmpers tindrende Snediademer i den rene, kolde, klare Luft — disse uforgængelige Gestalter, der maaske tænkte Verdenssagaens ansvarsfulde Tanker til Ende.

Ved dette Syn blev mit Blik og min Tanke hængende. Og saa hørte jeg, ligesom fra en hel anden fjern Verden en Slutningstræde — og jeg opdagede Borgmesteren, skubbende sin Lænestol tilbage, kom-